

VILÁGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM | AZ ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA | 10. SZÁM

Az erdélyi magyar egyetem

Irta: Miskolczy Dezső egyetemi rektor

Az európai szellem történetében Erdélyt különleges hely illeti meg. Az erdélyi magyar szellemi igények korai jelentkezésére és magas fokára jellemző, hogy itt már a középkorban sem elégedtek meg a hazai alsó, középfokú és főiskolák elvégzésével, hanem a külföldi főiskolák, egyetemek látogatása révén igyekeztek az erdélyiek személyes, élő kapcsolatokat teremteni a nyugati műveltséggel. Az ilyen kapcsolatok mértékét mutatja az is, hogy például a XIV. század végétől a XV. század végéig, tehát egy századnyi idő alatt mintegy nyolcszáz „Transylvanus“-t, azaz erdélyi származású hallgatót válogathatunk ki névszerint is a külföldi egyetemek diákjainak sorából. Nem egy közülük később tanszéket is kapott azon az egyetemen, amelyen tanult.

A középkorban a külföldi egyetemek látogatására azért is szükség volt, mert ekkor még Erdély nem rendelkezett egyetemmel. Egy erdélyi egyetem megalakításával csak később, az önálló Erdély korában történtek kísérletek. Az első fejedelem, János Zsigmond tervét (1571) hirtelen halála miatt csak utódja, Báthory István fejedelem és lengyel király váltathatta valóra, mikor 1581-ben Kolozsvárt egyetemet alapított. Erdély magyar egyetemének alapjait tehát három és fél évszázada vetették meg. Báthory után még többen kísérleteztek — természetesen az erdélyi méretekhez szabott kisebb — egyetem alapításával. Köztük csak Bethlen Gábor terve valósult részben meg; az ő főiskolája később átalakulva át is vészelte a századok viharát. Ennek egészséges erdélyi szellemére nézve jellemző, hogy egyik híres tanára, Kereszturi Pál 1650 táján már a román nyelvet is tanította a magyar diákoknak. Ennek a főiskolának tanára volt a Descartes szellemében tanító Apáczai Csere János is. Az ő művelődéspolitikai jelentőségét az adja meg, hogy a latin nyelv egyeduralmának korában a nemzeti nyelven való tudományművelés szükségességét hangoztatta, s maga magyar nyelven is írta meg híres enciklopédiáját. Bethlen főiskolájának igen fontos jellemvonása volt a szociális gondolat érvényesülése: a népi rétegekből származó szegénysorsú diákok a hatalmas fejedelmi alapítványok támogatásával mentesültek a megélhetési gondoktól, és így aránylag nyugodtan készülhettek az erdélyi népek szolgálatára.

Erdély önállóságának megszűnése után a XVIII. században a Habsburgok önkényuralmuk megerősítése céljából igyekeztek az erdélyieket a hazai egyetemek és főiskolák látogatására szorítani. Ezért eleinte támogatták és fejlesztették a Báthory-féle kolozsvári egyetemet, később azonban a központosító osztrák-német abszolútizmus jónak látta az egyetem kereteinek elszorítását. Miután a nagyjelentőségű egyetemet ilyenformán sikerült egy alacsonyabbrangú akadémia színvonalára süllyeszteni, csak az 1848-i márciusi események hatása alatt merült fel ismét komoly formában egy nyugati értelemben vett egyetem szükségességének gondolata. A rendiség és az osztrák-német önkényuralom alól rövid ideig felszabadult ország Erdély fővárosában akarta felállítani a második ma-

gyar egyetemet, de a szabadságharc és a rákövetkező elnyomtatás ideje nem volt alkalmas a terv valóra váltásához. Az osztrák-német gyámokdás korában az erdélyi magyarság csak a társadalmi uton 1859-ben létesített Erdélyi Múzeum-Egyesület alapításával tudta előbbre vinni a magasabb műveltségi igények kielégését szolgáló magyar tudományosság ügyét. Ez is jelentős lépés volt, mert az alkotmányos élet visszaállítása után 1872-ben véglegesen megszervezett kolozsvári magyar egyetem működését az Erdélyi Múzeum gyűjteményei (könyvtár, régiségtár, természetrajzi táruk, levéltár) tették lehetővé, illetőleg segítették nagyban elő.

Ha valaki elfogulatlanul nézi az 1872-ben megalapított egyetem immár hetvennégy éves történetét, bizonyára szemébe tűnnek azok a hatalmas erőfeszítések, amelyeket a magyarság ez egyetem fenntartásának és fejlesztésének érdekében tett. Az itt nem részletezhető tudományos eredmények mellett elsősorban a külső kereteknek, építkezések és belső berendezések útján való megteremtése az, amely a legkézzelfog-

hatóbban megmutatkozó, legkimagaslóbb eredmény. A központi épület gyors felépítését, a klinikai épületeknek egy külön v. rosrészt kitévő tömegét, a modern egyetemi könyvtárat az épületek teljes felszerelésével együtt a magyarság teremtette meg.

De bár a magyarság volt a teremtő, nemcsak magának teremtett. Ezen az egyetemen otthont találtak Erdély minden nyelvet beszélő fiai. Nem volt ez alól kivétel a legutóbbi négy egyetemi év sem: az egyetemi tanács a magyar kormányzat határozott kívánságát szem előtt tartva a feszült politikai légkörben is mindent megtejt, hogy a koráramlatoktól felbolygatott diákságot figyelmeztesse a kolozsvári magyar egyetemnek a másfajta hallgatókkal szemben fennálló kötelezettségeire. Az egyetem tanácsa és tanárai az erdélyi népek békéjét, az egymás iránt való megbecsülés és teletősség gondolatát igyekeztek meggyökereztetni a hallgatók lelkében. Eppen ezért a tanárok függetlenül magukat a »korszerű« aramlatoktól, művelték a tudományt és adták át hallgatóiknak.

Nem kétséges, hogy a politikai változások közvetlenül érintik magát a nemzeti tudományosság egyik legmagasabb tényezőjét, az egyetemet is. A szovjet-román fegyverszüneti feltételekkel és a nyomukban követ-

kező hadműveletekkel teremtett változást megérzi egyetemünk is. Az átmeneti idők kavargásában egy dolog azonban nem lehet kétséges, az tudniillik, hogy a demokrácia elveinek megfelelőleg, minden népnek joga van egyetemhez. Erdély jelentős magyarságának, bármilyen állam keretei közé kerül is, eddigi évszázados egyetemteremtő és fejlesztő munkája alapján pedig éppen letagadhatatlanul joga van ahhoz, hogy a tudomány művelésére, a nevelői, egészségügyi munkára, a gazdasági vezetésre a legmagasabb fokon is anyanyelvén készíthesse elő saját gyermekeit. Az egyetem tanácsa, vállalva a háborus és a politikai kockázatot, azért maradt a hadszíntérré vált Észak-Erdély fővárosában, mert egy demokratikus berendezkedésű új államalakulatban bizva, helytállásával lehetővé akarta tenni legmagasabb fokon is az anyanyelven való oktatást és nevelést. Ez az oktatás és nevelés nemzeti nyelven folyik ugyan, de célja csak egy lehet: a jelenlegi rendkívüli viszonyok és az ezután következő rendezetebb körülmények között is minden tanárnak és hallgatónak keressenie kell a tudomány eszközeivel a megismerés újabb meg újabb lehetőségeit, s minden tudományegyetem legmagasabb eszményét: a fajok és nemzetek felett álló igazságot.

A szovjetcsapatok elfoglalták Munkácsot és Nagyszöllőst Véres harcok Keletporoszországban

MOSZKVA, október 27. (Tass) A szovjet tudósító iroda hadijelentéséből: Október 26-án a szovjetcsapatok a karéliei arcvonalon folytatták támadásaikat Petsamótól délnyugatra és számos községet foglaltak el.

Keletporoszországban fokozódott a német ellenállás, de ennek ellenére is Gol-dap környékén behatoltak Schwirgallenbe, Amalienhofba és még néhány helységbe.

A 4. ukrainai front csapatai elfoglalták az ellenség keleti védelmének fontos támaszpontját, Munkácsot és még több mint 60 helységet, köztük az Ung völgyében fekvő Nagybereszt, továbbá Pelyánát, Turjaremetét, Kamocsaházát, Makarját, Nagyszöllőst és Tiszaujlakot.

Október 20.-a és 26.-a közt a 4. ukrainai front szakaszán 14.230 foglyot ejtettek a szovjetcsapatok és 73 különböző űrméretű löveget, 53 aknavetőt, 372 géppuskát, több mint 5000 puskát és 47 hadianyagraktárt zsákmányoltak.

Szatmárnémetitől északnyugatra és nyugatra a 2. ukrainai front egységei több mint 40 helység elfoglalása során birtokbavették Fábánháza, Porcsalma, Csenger, Nyírcsaholy községeket és Mátészalka előtt állnak. Erdélyben a 2. ukrainai arcvonal csapatai október 21.-e és 25.-e között 6700 foglyot ejtettek.

Az arcvonalak más szakaszain csak helyjelentőségű harc folyt.

Október 25.-én a szovjetcsapatok 83 német harcokost löttek ki és 37 ellenséges repülőgépet löttek le.

A németek fel akarják robbantani Budapest középületeit

MOSZKVA, október 27. Genfből érkezett jelentések hírl adják, hogy Szálasi néhány minisztere nagyobb értéktárgyakkal együtt megszökött.

A budapesti lakossággal erődítményeket építtetnek. A főváros katonai parancsnoka kihirdette, hogy halálbüntetés terhe mellett tilos elhagyni Budapest területét. Elelmiszeradagokat csak azok kaphatnak, akik az erődítési munkálatokban résztvesznek. Ez naponta 16 órás munkát jelent.

Genfi jelentések rámutatnak még arra is, hogy a németek kidolgozták a Budapest kiürítésével kapcsolatos rombolások tervét. Hírek szerint a legfontosabb középületek és üzemek a vandalizmus áldozatául fognak esni.

A román-magyar megértés szellemében zajlott le a tanítók gyűlése

Csütörtökön délelőtt alakult meg a Mátyás Király Diákotthon gyűléstermében a Tanárok, Tanítók és Tantestületi Alkalmazottak Szakszervezete. A nagytermet zsufolásig megtöltő közönség a nehéz időkhöz méltó komolysággal tett hitet az élet és a munka folytonossága és az Erdélyben együttélő népek testvéri együttműködésének gondolata mellett. A terhes emlékek nyomasztó légkörében nem hangzott el egyetlen szó sem, mely megzavarta volna az egymásratalálás őszinte szándékát. Egymás hibáinak és bűneinek hanytorgatása helyett a befelénézés és a magabaszállás hangján nyilatkoztak meg magyarok és románok egyaránt, nem a számonkérés, hanem a férfias önrevízió szellemében.

Az alakuló gyűlést Bugnariu Tudor polgármester nyitotta meg, néhány világos és félreérthetetlen szóban mutatva rá arra, hogy mit jelent éppen a tantestület szempontjából az augusztus 23-i fordulat. „Nem engedhető meg az — mondotta a polgármester, — hogy az iskolák olyan diákokat, olyan teológusokat neveljenek, akik meggyilkolják politikai ellenfeleiket“.

Jancsó Elemér, az Erdélyi Tudományos Intézet tanára a beérkezett jelentéseket olvasta fel az egyes iskolák álláspontjáról, majd Valkov Timotei beszélt, a román tanárok és tanítók nevében nyújtva kezét a magyar kollegáknak egy boldogabb jövő felépítésére. Kijelentette, hogy a magyar nép nem azonos sovinizta uszítóival, akiket elítél. „De biztosítom Önöket — folytatta —, hogy a magunk soraiból is kiűzünk minden belső ellenséget, a bosszu és a meg nem értés fegyverkövécsait és tökéletes együttműködést ajánlunk fel önöknek“. Nagy Géza tanár a magyar tanárok nevében az Apácai Cseri Jánosoknak és azoknak az évszázados magyar iskoláknak hagyományos szellemében viszonzta a kézfogást, amelyeknek annyi tanult főt köszönhet egész Erdély népe nemzetiségi különbség nélkül. Azt a kívánságát fejezte ki, hogy a román nép és magyar nép viszonya példaadó legyen Közép-európa minden népe számára.

Simó Gyula román és magyar nyelven üdvözölte a Kommunista Párt nevében az újonnan alakult szakszervezetet, biztosítva azt pártja támogatásáról. Jordáky Lajos a Szakszervezetek Tanácsának üdvözlését tolmácsolta. „Két elvet kell különösképpen hangoztatnunk — mondotta. — Egyik a tiszta szakszervezeti demokrácia elve s ez abban áll, hogy minden kérdésben, a tisztikar megválasztásától kezdve a legapróbb szakmai kérdésekig a tagok többsége dönt, szabad vita után. Felülről rákényszerített intézkedést, bárhonnan jöjjön, nem fogad el.

sőt küzd ellene. A másik az osztályharc elve. Ez nem a kétkézi munkások és az értelmiségiek egymásközötti harcát jelenti, hanem fizikai és szellemi dolgozók együttes harcát a munka nélkül henyélő, ingyenélő vezetők ellen.“

A felszólalások után a gyűlés kimondta, hogy megalakítja a Tanárok, Tanítók és Tantestületi Alkalmazottak Szakszerve-

zetét. Elnöknek Bugnariu Tudort, alelnököknek dr. Jancsó Elemért, Valkov Timoteit és Csöregi Andrást választották meg. A megválasztott tisztikar nevében Bugnariu Tudor román nyelven, Jancsó Elemér magyar nyelven mondott köszönetet a megválasztásért és hitet tettek a román-magyar testvériség, valamint a haladás és demokrácia gondolata mellett.

Kolozsvár magyarságához!

A romániai Magyar Dolgozók Szövetsége északerdélyi újjászervező bizottsága felhívja Kolozsvár és környéke magyar lakosait, — földészeket, munkásokat, iparosokat, kereskedőket és értelmiségieket egyaránt — hogy jelenjenek meg ninél nagyobb számban vasárnap délelőtt 11 órára az északerdélyi demokráta szervezetek nagygyűlésén a Fő-téren.

Erdély dolgozó magyar népe az erdélyi román dolgozókkal együtt nemzetiségi hovatartozás és vallásra való tekintet nélkül be akar kapcsolódni a romániai demokratikus irányzatok hatalmas egységfrontjába, hogy közös akarattal megtörje az erdélyi népek megbékélésének utolsó akadályát, a fasiszmus lappangó erejét.

A MADOSZ szívvel-lélekkel csatlakozik az Északerdélyi Nemzeti Demokrata Csoporthoz s e csoport kiáltványával együtt hirdeti:

„Az átélt szenvedések arra jogosítják fel az összes erdélyieket faji és felekezeti különbség nélkül, hogy a demokratikus jogok értelmében követeljék részvételüket a közügyek intézésében.

Es mi óhajtuk is azt, hogy a mi méltó és demokratikus magatartásunk által egy órával hamarabb érijük el Erdély bekapcsolódását a demokratikus Románia politikai és gazdasági életébe.

Reméljük, hogy demokratikus jogaink és óhajaink őszinte megnyilvánulása és kifejezése által, nemkülönben az újraegyesített Románia népeinek őszinte megértése által hamarabb érnek véget az eddigi szenvedések. Meggyőződésünk, hogy a sovinizmus a halál magvát hinti el a népek között. Ezért elítéljük és harcolunk az antiszemitizmus és a türelmetlenség ellen.“

A közös célért: a szovjet-román fegyverszüneti feltételek alapján újjáépülő, demokratikus Romániáért, vonulunk fel vasárnap mi magyar dolgozók is, tömeges részvételünkkel bizonyítván, hogy magyar nemzeti jogaink biztosítására a román demokráta tömegekkel együtt akarunk küzdeni minden sovinizta uszítással szemben.

Eljen a hitleri zsarnokságot megtörő Vörös Hadsereg, a vele együtt menetelő román hadsereg s a szabadságharcra felsorakozó minden magyar erő!

Eljen az erdélyi népek testvérisége a szabad és demokratikus Romániában!

Le a magyar és román fasisztákkal!

Eljen a románok és magyarok közös harca a demokráciáért!

Magyar Dolgozók Szövetsége

Bemutatkozott a Vörös Hadsereg művészegyüttese

Ujszerű művészi élményben volt részünk a Városi Színházban csütörtökön este. A színházba tördülő közönség jórésze már nem jutott jegyhez, s bár az előadás világitási zavara miatt jó másfélórás késéssel jött a kezdődött, türelemmel várta be a hangverseny megkezdését. Az előadás jelentősége több egy szokványos hábrus „kívánság-hangverseny“-nél, mivel a város közönségének ez volt első ismerkedése a szovjet kultúra szellemé el.

Legelőször is az okozott me lepőtést a közönség számára, hogy az európai obboldali propaganda által ázsiai barbárnak hirdetett Vörös Hadsereg éppen a nyugati polgári kultúra legjellemzőbb termékével, a jazzal jelentkezik. Ez bizonyítja, hogy a Szovjet nem zárkózott el a nyugati kultúrának polgári jelenségei elől sem.

De azt is megállapíthattuk mindjárt a második számból, hogy a szovjet városi nép könnyebb faj ulyu művésze nélkülözi a nyugati polgári jazz- és operettkultúra lélekölő egyhangúságát és beteges szellemiségét. A színes program minden egyes száma arról tanuskodik, hogy a jazz zenei műfaját az orosz művészet szolgálataiba állították. Népi balladákat, háborus dalokat, könnyed humorú politikai szatirákat hallottunk jazz-kisérettel. Különösen megkapta a közönsége egy „partizán ballada“, melyet Budnitsky, az együttes művészi vezetője oly megrázó erővel adott elő, hogy a tulnyomó részben magyar közönség a szöveg megértése nélkül is átérzte az orosz „partizán“ fájdalmát, mikor az hazatérve, kiirtva találja családját a leégett ház romjain között. Ugyancsak mély hatást kel-

tett egy bölcsődal Matrienko művész előad sában. Sok kacajt keltett Budnitsky nagy színészi képességet elaruló két nemajelenete.

A táncok ugyanazt az egészséges szellemet, természetes népi humort mutatták, mint az énekek. Wank, Potechin és Plotnicov művészek előadásában orosz, ukrán népi és komikus táncokat láttunk. A magasabb művészetet Japaroja Jadunaja népeperai ének-kettőse kép iselte. Önkéntelenül is Kodály Hány János-a jutott eszünkbe a hamisítatlan népi művészet ilyen klasszikus feldolgozása láttán. A befejező katonatánc a magyar közönség számára ismerősnek tűnt fel. Mintha csak a kurucvilág katona-alakjai elevenedtek volna meg vagy mint a székely falvak „legényes“-t, „csürdöngölő“-t járó férfait látnánk magunk előtt.

Az előadás egy tanúsággal szolgálhat mindazon kulturtényezők számára, kik nem tudtak megoldást találni a „népiség“ és városi kultúra kérdésében. Mégpedig azzal a tanulsággal, hogy a népi és városi kultúra természetes kiegyenlítődést talál a maga számára, mihelyt a falu és a város népe megtalálja a társadalmi és gazdasági kiegyenlítődést. Reméljük, hogy az első bemutatkozás után alkalmunk lesz mélyebb bepillantást nyerni a szovjetkultúrába.

Jablánczy László.

Gyűlést tartottak a Dohány-gyár munkásai

A kolozsvári Dohány-gyár munkásai csütörtökön délután a Vasmunkás Otthonban alakuló közgyűlést tartottak. A termet a dohánygyári munkások zsufolásig megtöltötték.

Nagy érdeklődés közepette a gyűlést Schneg-Zoltán Ferenc, a Szakszervezeti Tanács elnöke nyitotta meg. Megnyitó beszédében ismertette a változott helyzetet és felhívta az egybegyűlt munkásság figyelmét arra, hogy minden lehetősége megvan a szabad szakszervezetben való tömörülésre; a régi korlátozó körülmények soha többé vissza nem térnek.

Bruder Ferenc a szervezkedés és a munkásszolidaritás szükségességét hangoztatta. Az egybegyűlt dohánygyári munkásság egyhangú lelkesedéssel mondotta ki a dohánygyári munkások szervezetének megalakítását. A vezetőségbe a következő munkásokat választották be: elnök Bene Béla, alelnökök Varga Istvánné és Gombos György, pénztárnok Jakab Károly, ellenőrök Papp János és Jakab Istvánné. Titkár Nagy Sándor. Bizalmiak: Zehán László, Mos Stefan, Posdeli Sándorné, Kiss Mária és Király Istvánné.

A vezetőség megválasztása után az alakuló közgyűlés lelkes hangulatban ért véget. Az új vezetőség a közgyűlés után nyomban ülést tartott és elhatározta, hogy a hivatalos órákat minden hétfőn és szombaton délután 3—5 órakor tartják meg a Vasmunkás Otthonban (Fejedelem-utca 17.).

AZ IPARVÁLLALATOK JELENTKEZÉSI KÖTELEZETT-SÉGE. A helybeli iparvállalatok jelenlegi helyzetének tisztázására ezeknek vezetői vagy helyettesei jelentkezzenek e hó 27—31. között 10—12 órakor az Ipari Vezérfelügyelőségél, Kolozsvár, Magyar-utca 18.

A belpolitikai válságot csakis az igazi demokrácia oldhatja meg

A Nemzeti Demokrata Front kiáltványával fordult Románia népéhez

A szovjet-román fegyverszüneti szerződés következtében Kolozsvár Romániához került s így természetesen fel kell figyelni a román belpolitikai élet eseményeire. Románia jelenleg a kormányválság nehéz napjait éli át. Mint magyar demokraták, különösen a román nép demokratikus törekvéseit akarjuk alaposan megismerni, hogy öntudatosan beleilleszkedhessünk Románia demokratizálásának történelmi folyamatába. Eppen ezért nem érdektelen számunkra a Nemzeti Demokrata Front bukaresti kiáltványa, melyből közvetlenül megismerhetjük a kormányválság okait s egyben a becsületes megoldás lehetőségeit is. A román demokraták kiáltványát teljes egészében adjuk közre.

A munkásokhoz, földművesekhez és értelmiségiekhez!

A pártokhoz és a politikai szervezetekhez!

Az egész román néphez!

Románok! Hazafiak!

A kommunista és szociáldemokrata miniszterek lemondásának következtében a kormány benyújtotta lemondását.

A kormány lemondását a király Őfelsége elfogadta.

Politikai ügyeskedések és ármányok árán a Sanatescu-kormány tovább folytatja működését, a demokratikus erők és a népi tömegek akarata ellen.

A kormány egy reakciós klikk-ajánlta szakminiszterekkel próbálja magát kiegészíteni, az országra nézve veszélyes lejtőre sodorva így magát a Koronát is. Kísérlet ez a régi kormányzati módszerekhez való visszatérésre, melyek a fasiszmusnak és Románia nemzeti katasztrófájának nyitottak utat.

E reakciós klikk és kormánya az országot újra örvénybe akarja sodorni. A Demokrata Blokk kormánya a szociáldemokrata és kommunista miniszterek lemondása következtében megszűnt létezni. Keletkezésénél és összetételénél fogva arra volt szánva, hogy muló jellegű legyen és azok a célok, melyek eléje voltak tűzve, most már a múltéi.

A kommunista és szociáldemokrata miniszterek minden tiltakozása ellenére a kormány nem teljesítette kötelességét.

Románok!

A fegyverszünet nagyfelkü kikötéseinek a teljesítését, a nemzet minden erejének és erőforrásának mozgósítását a háborúnak a szövetségesek oldalán való folytatására, Erdély felszabadítására és a hitlerizmus végleges megsemmisítésére, szabotálják.

A háborús bűnösöket csak a szövetségesektől gyökerelt nyomás következtében tartóztatták le. Sok bűnösnek sikerült a fasiszta elemektől meg nem tisztult állam-gépezet segítségével eltűnnie. A tisztogatást Antonescu-fele vezetőemberek hajtják végre és ártatlan kistisztviselők esnek áldozatul.

Míg a hitlerista vezetők, szászok és svábok és az S.-alakulatokból valók szabadon sétálnak, békés polgárokat tartóztatnak le és internálnak áborokba csak azon indokból, hogy német vagy magyar etnikai származásuk s ugyanczen

ürüggyel ártatlan munkásokat és tisztviselőket üldöznek el munkájuk mellől.

A szállítás és a közellátás megszervezetlen. A városok abban a veszélyben forognak, hogy tüzelőanyag és élelmiszer nélkül maradnak.

Pénzügyiekben a fekete piac, a korrupció és a zürzavar az ur. A kereskedelemben — üzérkedés, melyet a kormány semmi intézkedéssel sem fékez.

Földművelés terén — a fűtőanyagok észszerű elosztásának megszervezetlensége miatt nem lehet elvégezni a triórözési munkálatokat; a vetési munkálatokat egyes földbirtokosok és reakciós elemek szabotálják. Ehínségtől kell tartanunk. Az ipar mind jobban szertezüllik. Munkanélküliség fenyeget.

Mindez a zürzavar annak köszönhető, hogy az államgépezet, valamennyi közintézmény, az állami és magánvállalatok tele vannak szabotőrökkel, légionáriusokkal, reakciós elemekkel, melyek mindent elkövetnek, hogy az ország gazdasági helyzetét s pénzügyeit szertebomlasztják, avégett, hogy elszegényítsék és kiéhezessék a népet, hogy szabotálják a fegyverszüneti feltételek teljesítését és hogy Románia demokratizálásának művét aláássák.

Polgárok! Abban a veszedelemben forgunk, hogy a békeértekezleten olyan országgént bánjanak velünk, mint amely nem tartotta tiszteletben öszintén és lojálisan a fegyverszünet nagyfelkü feltételeit.

Egész politikája által a jelenlegi kormány gyanussá teszi a román népnek azt a vágyát, hogy a szövetségeseknek és különösképpen a Szovjetuniónak bizalmát és barátságát megnyerje.

Felriasztva attól a végveszéllyel fenyegető helyzettől, melyben országunk van, a munkásegységfrontba tömörült kommunista párt és a szociáldemokrata párt, valamint a hazafiak uniója, az egyesült szakszervezetek és az ekések frontja Nemzeti Demokrata Frontba tömörült, amelyhez csatlakozott egy sereg más hazafias demokratikus szervezet.

A NDF, tudatában azoknak a roppant nehézségeknek, me-

lyek a haza megmentésének útjában állanak, magára vállalta azt a feladatot, hogy az ország eleven demokratikus erőit összpontosítsa, hogy az egész népet harcra mozgósítsa a fasiszmus és a szabotáló reakció ellen.

A NDF nemzeti tanácsa mindent elkövet, hogy a nemzeti parasztpárt és a nemzeti liberális párt ne maradjon ki a román demokrácia soraiból. Ezeknek a pártoknak a vezetősége azonban határozottan megtagadja a NDF-ba való belépést, megtagadja a NDF együttműködési tervzetében leszögeezett reformok megvalósítását. E pártok a román nép közvetlen életérdekeinek fölébe helyezik a szűk csoport- és pártérdekeket.

Románok!

A román nép nem akar mindent feláldozni néhány ember becsvágya érdekében, akik útjában állanak a nemzet érdekeinek.

A román nép életérdekei a csődbejutott kormány késedelem nélküli eltávolítását kívánják és kívánják a fasiszta, fasisztabujtató, reakciós elemek eltávolítását az állam gépezetéből.

Kívánják a Vörös Hadseregnek az országban lévő egységeivel való szoros, baráti együttműködés légkörének a megeremtését.

Kívánják országunk egész közéletének a fasiszta méregtől való fertőtlenítését.

Ezek nélkül a gyökeres és azonnali intézkedések nélkül országunk nem járulhat hozzá minden eszközzel a Vörös Hadsereg és a szövetséges hadseregek oldalán a Hitler elleni háborúhoz;

nem teljesíthetjük a fegyverszünet feltételeit, nem nyerhetjük meg a szövetségeseknek és különösképpen a Szovjetuniónak a bizalmát és barátságát;

nem távolíthatjuk el a nyomort és az ehínséget, nem alakíthatjuk újra és nem fejleszthetjük az országot.

Minden román hazafihoz fordulunk, fordulunk a Nemzeti Parasztpárthoz és a Nemzeti Liberális Párthoz, felhiva őket a Nemzeti Demokrata Frontba való beilleszkedésre.

Minden faluban, városban és megyében az összes demokratikus erők szoros együttműködése szükséges egy minél hasznosabb és termékenyebb tevékenység érdekében az egész ország területén.

A NDF tanácsa felhivja a Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt és Nemzeti Liberális Párt minden helyi szervezetét, a Hazafiak Uniójának, az Ekések Frontjának, Frontharcosok Testületének, a Magyar Dolgozók Szövetségének központi és helyi szervezeteit, hogy alakítsák meg a Nemzeti Demokrata Front helyi bizottságait.

Olyan kormányra van szüksége az országnak, amely képviselje a nép érdekeit és akaratát, amelyet a nép támogat és amely megnyerje a szövetségesek bizalmát és megnyissa az ország demokratizálódásának útját.

Az ország Nemzeti Demokrata Front-kormányt követel.

Csak így menthetjük meg a hazát az összeomlástól, csak így biztosíthatjuk a új, szabad és független Románia fejlődését és virulását.

A Nemzeti Demokrata Front tanácsa.

VIDÉKRŐL JELENTIK

1 Déseft minden csendes. A szamosmenti város tuljutott a háboru borzalmain és sürgösen nekilátott az újjáépítésnek. A munka a nemzetiségek közötti testvéri egyetértés szellemében folyik. A polgármesteri tisztséget Coroiu dr. és Daday Lóránd látják el közösen, míg a vármegye dolgait a főispáni teendők ellátásával megbízott Micsa Gyula dr. és Antal Dániel, az EMGE volt alelnöke intézi.

Dés öslakossága majdnem teljes egészében helyén maradt s a felszabadító szovjetcsapatok bevonulása után nyomban nekilátott a háborus nyomok eltakarításának. A város összképén nem nagyon látszik meg a háboru. Pusztítani egyedül a németek pusztítottak, akik felrobbantották a vízműveket, elektromos műveket, hidakat és malmokat. A hidakat máris pótolták s a kórház és közintézmények áramszolgáltatását is helyreállították.

A nemzetiségi béke teljes Dés városában. Az orosz parancsnokság rendelete értelmében „jelvényekkel és zászlókkal a nemzetiségek és fajok közötti különbségek kihangsúlyozása tilos”.

2 A székelység fővárosa virágosóval fogadta a Vörös Hadsereget Marosvásárhely lakosságát a német megszállás utolsó napjai teljesen tönkretették. A németek kifosztották az üzleteket s betörték a lakásokba. A szovjetcsapatok oltalma alatt nyomban megindult az élet, szervezkedtek a dolgozók és egyes magyar-román vezetőség vette át a város és a közintézmények vezetését. Marosvásárhelyről legfeljebb tízezer ember menekült el, úgy, hogy a város nem néptelenedett el. A háborus rongálások helyreállítása folyik. A román közigazgatás és hatóságok beérkezése megváltoztatta a helyzetet, amennyiben az ujonnan érkezettek nem értették meg a demokrácia mindnyájunkra kötelező parancsát. Megtörtént például az az eset, hogy a magukat demokratáknak valló, ujonnan érkezett hatóságok Antonescu rendelete alapján kívántak eljárni a magyarsággal szemben. Hisszük, hogy a román demokrácia tömegei le fogják törni ezt a minősíthetetlen magatartást.

A polgármester felhívása. Felhivom a törvényhatóság mindazon szellemi és fizikai munkásait, akik a magyar városvezetőségtől előre fizetést, illetőleg munkabért vettek fel és azután munkahelyükön nem jelentek meg, vagy onnan közben eltávoztak, hogy abbahagyott munkájukat azonnal vegyék fel és az előre kiízetett időt hiánytalanul dolgozzák le, mert különben közmunkára lendő igénybevételük iránt lesznek kénytelen intézkedni. Kolozsvár, 1944 október 25. Bugnariu Tudor s. k. polgármester.

LEGUJABB

A finn-szovjet kibékülésnek nincs már akadálya

MOSZKVA, október 27. Sztalin marsall néhány nappal ez előtt kiáltványt intézett a finn néphez, amelyben leszögezte, hogy a hitlerizmus kiverése után már semmi akadály sincs a finn nép és a Szovjetunió népeinek kibékülése útjában. A finn nép a finn lapok beismerése szerint saját bőrén tanulta meg, hogy a hitlerista Németország a népeket csak egymásra

usztotta saját imperialista politikájának érdekében.

A Pravda jelentése szerint a finn nép képviselői és a fegyverszüneti bizottság elnöke között tárgyalások vannak folyamatban a jövőbeni békés együttműködést illetően.

A Suomen Socialdemokraten lap közli azt a nyilatkozatot, amelyet 43 közéleti vezetőférfi juttatott el a szociáldemokrata

párthoz. Ez a kiáltvány a pártvezetőségben személyváltozást követel és megállapítja, hogy a párt célkitűzései és gyakorlata között éles ellentét áll fenn. Sokan azt remélték, hogy ezek a vezetők maguktól félre fognak állni, mivel azonban ez nem következett be, akaratuk ellenére is el kell őket távolítani.

A Magyar Alföld katonailag védhetetlen

Az Arad felől Szolnok irányában megindult szovjet támadás megpecsételte a Magyar Alföld sorsát. A német hadvezetőség már október 6-án elhatározta, hogy Erdélyben harcoló alakulatainak megmentése végett Szászrégen—Torda vonalában harcoló csapatait a Réz-hegység, Zilah és Nagybánya vonalára veszi vissza, egy-szersmind kísérletet tett a Körös és a Tisza vonalában új védőállás kiépítésére.

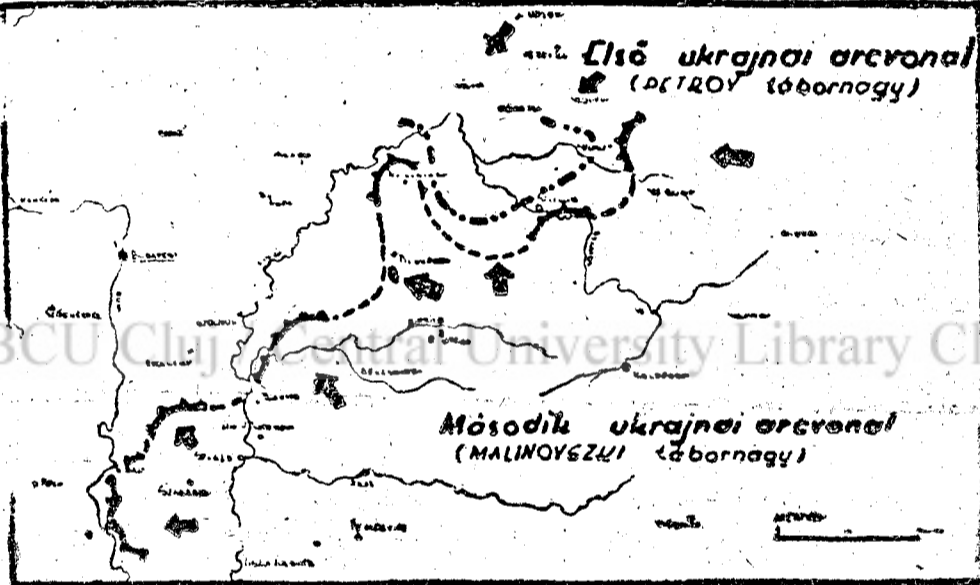
Időközben a Körös-vonal áttörése Mezőtúrnál, a csongrádi átkelés, a Szeged felől Bácskát előzőnlő támadás, majd Debrecen elfoglalása magával hozta azt, hogy a kárpátalfai 1. magyar hadseregnek is elrendeljük a visszavonulást. Jelenleg az 1. és 2. magyar hadsereg maradványai Csapón át, Sátorlajuhely irányában tesznek kísérletet arra, hogy erejüket kivonják és új állásban tudják a Vörös Hadsereg előnyomulását feltartóztatni. A jelek szerint ez nem sikerül.

Az események súlypontja jelenleg a Nyíregyházától keletre lévő katlannál van, amely Munkács, Nagyszőlős, Szatmárnémeti és Nagykároly elfoglalásával még jobban megszükkült. Hogy mennyi erőt sikerül a néme-

nyugat felé kivonni, azt a foglyok száma fogja megmutatni. Legutóbb a szovjetcsapatok 5 nap alatt 15 ezer foglyot ejtettek, de ez a szám még növekedni fog.

Hol lehet az Alföldön megfelelő védelmi vonalat találni? A tiszai állásokat már átkarolták, sőt északon már Tokajig jutottak előre a szovjetcsapatok. Lehetséges még a Dunavonalak védelme a budapesti hídfő tartása mellett, de Jugoszlávia felől ez a védelmi vonal is könnyen áttörhető.

Magyarországon a németek számára már csak egy utolsó védőállás mutatkozik: a Balaton, illetve a Bakony-hegység, továbbá a Pilis, Cserhát, Mátra, Bükk hegységekre és az eperjes—tokaji hegyláncra támaszkodó védelem. H. H.



A vasárnapi felvonulás rendje

A földészek a magyar demokraták élén menetelnek

Kolozsvár lakossága lázasan készül a vasárnapi nagygyűlésre. A tömegek saját szervezeteik kijelölt gyülekezőhelyeiről vonulnak fel s így előreláthatólag Kolozsvár nagy napja rendben és méltóságteljesen folyik majd le.

A szakszervezeti munkásság

a következő helyeken gyülekeznek: vas- és fémmunkások, dohánygyári és husipari munkások, közüzemi alkalmazottak a Vasmunkások Otthonában (Fejedelem-utca 17.). A Dermata és Magyar Acélárugár alkalmazottai a Dermata-gyár előtt. A nyomdászok és könyvkötők a nyomdászotthonban (Unió-u. 23.). A famunkások a famunkásotthonban (Karolina-tér 2.). A vasúti munkások a vasútállomás előtt. Építőmunkások és élelmezési ipari alkalmazottak saját otthonukban (Kossuth Lajos-utca 32.). Magánisztviselők és postai telefon-távíróalkalmazottak a kismesterutcai szakszervezeti helyiségben. Közlisztviselők, egyetemi klinikai

alkalmazottak és tantestületi személyzet a Központi Egyetem előtt, a Farkas-utcában.

A földészek és székely alkalmazottak

a MADOSz menete élén vonulnak fel. A földészek a magyartutcai református templom előtt gyülekeznek. A Székely Alkalmazottak Társasága és a Házfelügyelők Egyesülete reggel 9 órára hívja össze tagjait a kötőutcai helyiségbe, ahonnan közösen vonulnak fel.

A kisiparosság

szintén testületileg vesz részt a népgyűlésen. Az Ipartestület kibővített vezetősége felszólítja összes román, magyar és zsidó tagjait, hogy vasárnap délelőtt 10 órakor az Ipartestület székháza előtt gyülekezzenek. A Kolozsvári Kisiparosok Temetkezési Egyesülete ezúton hívja fel tagjait, hogy vasárnap reggel 9 órakor az egyesületi helyiségben találkozzék (Magyar-utca 11), ahonnan a földészekkel együtt vonulnak fel.

A magyar lakosság

szervezetekbe nem tartozó tagjai számára a Magyar Dolgozók Szövetsége a következő gyülekező-helyeket jelölte ki vasárnap délelőtt féltíz órára: I. kerület Unió-utca 6. szám előtt. II. kerület a Tanítók Háza előtt. III. kerület a Magyar-utcai református templom előtt. IV. kerület a Széchenyi-téren. V. kerület a Szentgyörgy-téren. Mindezen a helyeken karszalagos MADOSz-rendezők igazítják el a közönséget.

A tűzifa osztály két felhívása.

A tűzifával foglalkozó kereskedőket felhívjuk, hogy a folyó hó 28-án (szombaton) d. e. 10 órakor a Köze látási Hivatal Tűzifaosztályánál (Farkas-u. 4.) működésük érdekében okvetlenül jelenjenek meg. Felhívjuk a tűzifafuvarosokat és azokat, akik tűzifafuvarozással akarnak foglalkozni, hogy f. hó 28-án (szombaton) d. e. 9 órakor a Közéleti Hivatal Tűzifaosztályánál (Farkas-u. 4.) saját érdekükben jelenjenek meg.

HIREK

Istentisztelet. Az evangélikus templomban vasárnap, október 29-én, délelőtt 10 órakor istentisztelet lesz.

Unitárius istentiszteletek a külvárosban. Szeretettel értesítjük híveinket, hogy vasárnapi istentiszteleteinket a Zsigmond király-uti imaházunkban rendezsen fél 9 órai kezdettel, a Bulgária-utca 16 sz. alatti imaházunkban pedig d. u. fél 4 órai kezdettel tartjuk: Adorján Károly, teológus.

ÚJRAÉLED A MUNKÁSSPORT.

A KMTE vezetősége, dr. Pásztai Géza elnök, Sütő György szakosztályvezető és Botos József titkár, továbbra is helyén áll és az egyesület lankadatlán erővel folytatja sporttevékenységét a munkásság érdekében. A K. M. T. E.-nek nincs szüksége új programra és nyilatkozatokra. Az egyesület eddig is faji és nemzetiségi különbséget nem ismerve, demokratikus alapon képviselte a munkás testnevelés érdekeit. A vezetőség rátermettségének adja tanujelét, amikor a mai nehéz viszonyok közepette a következő vasárnapra, folyó hó 29-ére labdarugó mérkőzést hirdet az ASAM, medgyesi repülőgépgyár munkáscsapatával.

Gépkocsifuvarosok! A kolozsvári bérgepkocsi-fuvarosok szak egyesülete Deák Ferenc-utca 20 szám alatt levő irodájában szervezkedő ülést tart hétfőn d. u. 3 órakor. Minden tagot meghív a Vezetőség.

„Egász”-tisztviselők! Hétfőn délelőtt sziveskedjenek megjelenni emeleti irodánkban. Pappné.

A Braun-féle litográfiai műintézet (Kolozsvár, Zápolya-u. 12) ismét megkezdte működését. Gyárt plakátokat, címkeket, falkartonokat, levélpapírokat és mindennemű litográfiai munkákat.

Kerosem Özv. dr. Dániel Béláné urasszonyának közvetlen helyi viszonyokról tájékozott ismerőseit. Paizs György, Széchenyi-tér 21.

APRONHÍRDETÉSEK

BUTOROZOTT szoba fürdőhasználatával 1—2 személy részére csendes lakónak kiadó. Zsák-u. 14. 13

ELCSERÉLNÉM 2 szobás, komfortos, kertés lakásomat belvárosiért. Cim a kiadóban. 11

GUMBÉLYEGZŐK készítését vállalom Sole-féle helyiségben Jókai-u. 2. Stein. 12

JÓKARBAN levő női Singer-varrógépet keresek megvételre. Cim: Bartha Miklós-utca 23. Mezei. 14

ASZTALOS szakmába mindennemű munkát vállalom. Pataki-u. 1. 17

ELADÓK ruhaszekrények, kredenc, konyhaszekrények olcsó áron. Három Püspök-tér 5. sz. Délelőtt 10—11-ig. Kristóf egyet. tanár. 4

LAKÁST kaphat idő ebb házaspár, utak rendbentartása és víz felvétele ellenében. Donát-ut 54. alatt. 6

2 DARAB gépsziját, vagy gurtnit keres 5—6 cm. szélességben és 6 m. hosszúságban a Glória-nyomda, Farkas-u. 7. 9

LAKÁS, iroda és üzletberendezést készítek, valamint javítást végzek. Varga asztalos, Unió-utca 22.

JÓKARBAN levő, kis Singer varrógépet keresek megvételre. Cim a kiadóban.

Szerkesztő BALOGH EDGAR

A szerkesztésért felel NAGY ISTVAN
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Brassai utca 7.

Hivatalos órák 8-tól 12-ig.